

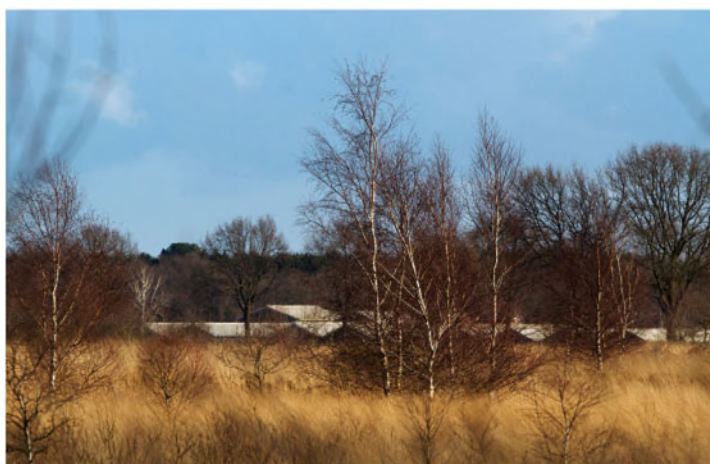

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Nieuwe kazerne Korps Commandotroepen in Roosendaal

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

25 november 2025 / projectnummer: 3962

1 Advies voor de inhoud van het MER

De minister van Defensie wil een nieuwe kazerne voor het Korps Commandotroepen (hierna: KCT) realiseren in Roosendaal aan de Antwerpseweg (de N262). Deze KCT-kazerne moet ruimte bieden aan algemene voorzieningen (zoals kantoren, sportvoorzieningen en parkeerruimte) en specifieke militaire voorzieningen (zoals munitiebunkers, schiet- en trainingsfaciliteiten en kennels voor diensthonden). Voor de nieuwe KCT-kazerne is een indeling van het gebied¹ gemaakt met de benodigde voorzieningen (zie Figuur 1).

Om de nieuwe KCT-kazerne (planologisch) mogelijk te maken stelt de minister een projectbesluit op. Voor dit besluit wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De minister van Defensie heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: de Commissie) gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

Essentiële informatie voor het MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over de KCT-kazerne het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- **Onderbouwing locatiekeuze:** de locatie van de KCT-kazerne aan de Antwerpseweg is gekozen op basis van een locatie-onderzoek.² Onderbouw de keuze voor deze locatie in het MER. Ga daarbij specifiek in op de manier waarop het milieubelang is meegenomen bij de locatiekeuze.
- **Beschrijving van de activiteiten:** geef een zo concreet mogelijke beschrijving van de activiteiten die plaatsvinden op en rond de KCT-kazerne en de benodigde ruimte. Dit is van belang om de effecten navolgbaar te onderbouwen.
- **Variantenonderzoek inrichting:** werk naast ontsluitingsvariant(en) óók een inrichtingsvariant omgevingskwaliteit uit. Geef voor elk van de varianten (inclusief het voorkeursalternatief) een overzicht van de milieueffecten. Doe dit voor de aanlegfase en de gebruiksfase. Beschrijf daarnaast per variant de mate waarin de doelen voor het gebied worden behaald. Beschrijf de rol die het milieubelang heeft gespeeld bij het bepalen van het voorkeursalternatief.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en moet een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau³ (hierna: NRD). Ze herhaalt slechts punten die al in de NRD aan de orde komen als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.

---

¹ Zie: Ministerie van Defensie. 20 oktober 2025. [Vlekkenplankaart nieuwe kazerne Korps Commandotroepen](#).

² Ministerie van Defensie, Rijksvastgoedbedrijf, Provincie Noord-Brabant, Gemeente Roosendaal, Gemeente Rucphen. 22 mei 2023. [Adviesrapport: 'Verdiepend Locatieonderzoek KCT' Korps Commandotroepen Omgeving Roosendaal / Rucphen](#).

³ Haskoning Nederland B.V. 3 september 2025. *Notitie Reikwijdte en Detailniveau: Kazerne Korps Commandotroepen Roosendaal*.

Stand van zaken planvorming

Vlekkenplankaart nieuwe kazerne KCT

Figuur 1: Indeling nieuwe KCT-kazerne in Roosendaal (bron: website ministerie van Defensie).

Aanleiding MER

De minister van Defensie wil in Roosendaal een nieuwe kazerne realiseren voor het Korps Commandotroepen (KCT). Deze KCT-kazerne moet ruimte bieden aan kantoren, sportvoorzieningen, een eetzaal, een wachtgebouw, lesgebouwen en parkeerplaatsen. Ook moet de KCT-kazerne ruimte bieden aan militaire voorzieningen, zoals munitiebunkers, schiet- en trainingsfaciliteiten en kennels voor diensthonden. In totaal heeft Defensie daardoor de volgende ruimtebehoefte: minimaal 80.000 m² vloeroppervlakte, circa 35.000 m² parkeerruimte en minimaal 500.000 m² grondoppervlak.

De minister van Defensie doorloopt de procedure voor een projectbesluit om de nieuwe KCT-kazerne in Roosendaal mogelijk te maken. De nieuwe KCT-kazerne valt onder project J11 in Bijlage V van het Omgevingsbesluit (aanleg, wijziging of uitbreiding van stedelijk ontwikkelingsproject). Hiervoor geldt een project-mer-(beoordelings)plicht. Ook kan de nieuwe KCT-kazerne worden gezien als een landinrichtingsproject (project J12 in Bijlage V van het Omgevingsbesluit). De minister heeft ervoor gekozen de project-mer-beoordeling over te slaan en direct een project-MER op te stellen.

Volgens de Omgevingswet geldt voor projecten die alleen bestemd zijn voor Defensie⁴ dat geen project-MER hoeft te worden opgesteld als het bevoegd gezag hiervoor een ontheffing verleent. De minister van Defensie kiest ervoor wel een MER op te stellen om het milieubelang een plek te kunnen geven in de besluitvorming.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen

⁴ Zie artikel 16.44 van de Omgevingswet.

milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de minister van Defensie – besluit over de nieuwe kazerne Korps Commandotroepen in Roosendaal.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3962 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Achtergrond, kaders en besluiten

2.1 Achtergrond

In de NRD staat dat het ministerie van Defensie, de provincie Noord-Brabant en de gemeente Roosendaal en Rucphen gezamenlijk eisen en randvoorwaarden hebben geformuleerd voor de realisatie van de nieuwe KCT-kazerne. Deze eisen gaan over waar de KCT-kazerne vanuit Defensie aan moet voldoen én over wat past binnen de beleidsdoelen in de omgeving. Neem het overzicht van de eisen en beleidsdoelen over in het MER.

In de NRD staat ook dat de omgeving van Roosendaal/Rucphen het zoekgebied was voor de locatie van de nieuwe KCT-kazerne. Vanuit Defensie had de omgeving van Roosendaal/Rucphen de voorkeur vanwege de nabijheid van bestaande (te handhaven) oefenterreinen en ondersteunende faciliteiten, vanwege de historische band met de regio én vanwege de woonplaats van veel van de KCT-medewerkers. De lokale besturen van de gemeenten Roosendaal en Rucphen gaven ook aan de KCT-kazerne in de regio te willen behouden.

Onderzoek naar mogelijke locaties in de omgeving van Roosendaal/Rucphen leverde vijf locaties op, waarvan vier kansrijke. Hiervan vielen al snel twee locaties af, waardoor twee locaties overbleven: een geheel nieuwe kazerne aan de Antwerpseweg in de gemeente Roosendaal en een uitbreiding van het bestaande Logistiek Centrum Rucphen aan de Zundertseweg in de gemeente Rucphen. Op basis van een integrale afweging, waarbij ook enkele milieuthema's zijn betrokken, is gekozen voor de Antwerpseweg als voorkeurslocatie, aldus de NRD.

Geef in het MER een overzicht van de hiervoor beschreven stappen om tot een locatiekeuze te komen. Geef aan hoe het milieubelang is meegewogen in de stappen die leidden tot de keuze van de vier kansrijke alternatieven én de keuze van de voorkeurslocatie. Gebruik hiervoor de beschikbare onderzoeken en eventuele aanvullingen hierop.

2.2 Beleidskader

In de NRD staat in paragraaf 2.2 een korte beleidsachtergrond. Neem dit overzicht over in het MER en geef aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant is voor de nieuwe KCT-kazerne. Beschrijf of het project kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga daarbij in ieder geval in op:

- Europese richtlijnen, waaronder de vogel- en habitatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water (KRW), en de implementaties daarvan in nationale regelgeving;
- nationaal beleid en programma's, waaronder de nationale omgevingsvisie, Ruimte voor Defensie, het klimaatakkoord, het meest recente Klimaatplan (2025–2035) en de sturende principes van water en bodem;
- regionaal beleid en regelgeving, waaronder de omgevingsvisie en –verordening van Noord-Brabant en van de gemeenten Roosendaal en Rucphen en de Regionale Energiestrategie;
- relevant sectoraal beleid, bijvoorbeeld voor mobiliteit, geluid, luchtkwaliteit, omgevingsveiligheid, klimaat, circulariteit, natuur, water, bodem, landschap en cultureel erfgoed.

2.3 Te nemen besluit(en)

De procedure voor de milieueffectrapportage wordt doorlopen voor een projectbesluit. Daarnaast worden mogelijk ook andere besluiten genomen voor de realisatie van de KCT-kazerne, zoals vergunningen. Geef aan welke besluiten dit zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de planning is.

Participatie

Beschrijf de wijze waarop lokale belanghebbenden, inclusief omwonenden, betrokken worden bij het project. Beschrijf ook wie om advies worden gevraagd (bijvoorbeeld het waterschap, de veiligheidsregio en de Commissie). Geef aan op welke wijze en wanneer dit is/wordt gedaan. Ga in op de manier waarop deze adviezen worden meegenomen in de voorbereiding op de besluitvorming, en de plan-, aanleg- en gebruiksfase. Neem de zienswijzen en (eventuele) reacties op de NRD mee in het MER en geef aan hoe deze zijn verwerkt.

3 Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Beschrijving voornemen

De NRD bevat een overzicht van de eisen aan de nieuwe KCT-kazerne. Het gaat om algemene en militaire voorzieningen voor ongeveer 1.000 Fte. Ook wordt rekening gehouden met een groei tot ongeveer 1.250 Fte in het jaar 2030. Het ruimtebeslag van alle benodigde voorzieningen is minimaal 80.000 m² bruto gebouwgebonden vloeroppervlak, ongeveer 35.000 m² parkeerruimte en minimaal 500.000 m² grondoppervlak. De locatie moet een efficiënte logistieke aan- en afvoer van materialen en personeel kunnen waarborgen. Ook moet het ruimte bieden voor (een deel van) de benodigde oefenterreinen van het KCT.

Daarnaast worden enkele beleidsdoelen genoemd, waaronder het 'water en bodem sturend' zijn, het beschermen van Natura 2000-gebieden en het bieden van een goede oplossing voor agrarische ondernemingen. Ook zijn er ambities voor een 'harmonieuze integratie van bebouwing en groen' en voor een duurzame kazerne (zoals energie-efficiënte bouwmaterialen, zonnepanelen, regenwateropvangsystemen). Zo is er een groene zone rond

het terrein voorzien. Daarnaast zijn er twee volwaardige toegangspoorten: de hoofdpoot aan de westzijde van het terrein en een poort aan de zuidzijde die deze functie (tijdelijk) kan overnemen. Ook is er een kleinere ontsluiting richting het oefenterrein in de gemeente Rucphen.

Voor een goede effectbeoordeling is het van belang dat de activiteiten voldoende gedetailleerd worden omschreven. Zo werd uit een mondelinge toelichting⁵ duidelijk dat er maximaal twaalf etmalen per jaar een oefening met een helikopter mag plaatsvinden op het terrein. Ook wordt op het terrein geoefend om op verschillende manieren een schietbaan te benaderen, waarbij de schietoefeningen zelf in pandig zijn. De effecten van dergelijke activiteiten (zoals op geluid) moeten in het MER worden meegenomen.

Omgang geheimhouding activiteiten KCT-kazerne

Gezien de aard van het KCT is het van belang dat de activiteiten op de KCT-kazerne (zoals specifieke oefeningen) 'heimelijk' blijven, aldus Defensie. De Commissie onderschrijft dit belang. Voor het MER moeten de activiteiten echter voldoende concreet beschreven worden voor een goede effectbeoordeling. Deze informatie is ook nodig om te kunnen inschatten in hoeverre de activiteiten met minder hinder dan wel veiliger voor de omgeving uitgevoerd kunnen worden.

3.2 Alternatieven/varianten

In de NRD staat dat er geen locatie-alternatieven in het MER worden beschouwd. In het voortraject zijn vier locatie-alternatieven onderzocht (zie paragraaf 2.1 van dit advies). Wel worden in het MER enkele uitvoeringsvarianten onderzocht. Het gaat daarbij om verschillende ontsluitingsvarianten. Ook wordt in het MER een scenario onderzocht als onderzoeksalternatief waarbij sprake is van 20% extra groei van het aantal werknemers (tot 1.250 Fte) en bebouwing van het terrein tot 100.000m².

De Commissie kan zich vinden in het onderzoeken van de in de NRD **beschreven ontsluitingsvarianten**. De Commissie wijst erop dat er vanuit de doelen ook andere relevante varianten denkbaar zijn voor de inrichting van deze locatie al dan niet in combinatie met deze ontsluitingsvarianten. Onderzoek naar deze inrichtingsvarianten kan bijdragen aan verdere optimalisatie van de KCT-kazerne. Ook draagt het bij door de besluitvormers te laten zien in welke mate inrichtingsvarianten voor de KCT-kazerne aansluiten op de gestelde doelen en ambities voor het gebied.

Daarom adviseert de Commissie in ieder geval ook een **inrichtingsvariant Omgevingskwaliteit** uit te werken. Ga in deze variant uit van een optimale inrichting van het plangebied vanuit de milieuthema's landschap, water, natuur, cultureel erfgoed, architectuur en duurzaamheid. Ga niet alleen uit van het zoveel mogelijk beperken van negatieve effecten, maar kijk ook naar mogelijkheden voor verbetering van de omgevingskwaliteit. Hoewel de meeste kansen vanuit deze thema's in de omranding van het gebied liggen, zijn er ook op het terrein zelf mogelijkheden. Denk hierbij aan de interne groen-blauwe structuur. Vanuit duurzaamheid

---

⁵ Op 22 oktober 2025 bracht de Commissie een bezoek aan de Engelbrecht van Nassaukazerne in Roosendaal en aan het plangebied. Hier kreeg zij een toelichting op de nieuwe KCT-kazerne en op de NRD van het ministerie van Defensie en diens adviseurs.

kan gedacht worden aan vormen van klimaatadaptatie of energieopwekking die ruimte vragen op het terrein. Vanuit architectuur kan aangesloten worden bij de traditie van Defensie waarbij kazernes dusdanig werden ontworpen dat deze inmiddels grote erfgoedwaarden bezitten.

De inrichtingsvariant Omgevingskwaliteit biedt ook ruimte voor de in de NRD genoemde meekoppelkansen, zoals het 'waterrobuust dal Molenbeek' en het versterken van de erfgoedwaarden van de turfvaart aan de noordgrens van het plangebied.

Voorkeursalternatief

Presenteer in het MER het eindresultaat dat de voorkeur heeft. Beschrijf de (milieu)afwegingen en de optimalisaties die daarbij zijn gemaakt. Gebruik hiervoor de uitkomsten van het variantenonderzoek. Vergelijk de milieueffecten met die van de onderzochte varianten én de referentiesituatie. Deze informatie is van belang voor besluitvormers, belanghebbenden en omwonenden.

4 Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Referentiesituatie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied. Beschrijf ook de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige milieutoestand zonder dat de voorgenomen activiteit doorgaat. Ga bij de beschrijving van deze ontwikkeling uit van te verwachten veranderingen in de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover al is besloten.

4.2 Effectbepaling

Bepalen van effecten en vergelijking van varianten

De milieueffecten van de varianten moeten onderling én met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is om te laten zien in hoeverre de varianten andere effecten veroorzaken. Gebruik hiervoor bij voorkeur kwantitatieve informatie en betrek daarbij de (beleids)doelen én de grens- en streefwaarden van het milieubeleid.

Geef daarnaast voor iedere variant aan in welke mate de gestelde doelen kunnen worden gerealiseerd (doelbereik). Gebruik hiervoor eenduidige en, zo veel als mogelijk, kwantificeerbare toetsingscriteria.

De activiteiten op de KCT-kazerne zijn zeer specifiek wat relevant kan zijn voor de bepaling van de milieueffecten. Onderbouw daarom vanuit de activiteiten de uitgangspunten voor de effectbepaling. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling. Vertaal dit zo mogelijk in een bandbreedte voor de genoemde gevolgen en geef aan wat dit betekent voor de vergelijking van de varianten.

Aanleg- en gebruiksfase

Maak onderscheid in de effecten die de aanleg van de KCT-kazerne kan hebben op de omgeving en de effecten in de gebruiksfase. Maak daarvoor duidelijk welke activiteiten gaan plaatsvinden in de aanlegfase en wat daarvan de effecten zijn. Denk bijvoorbeeld aan hinder door (bouw)verkeer van en naar het terrein, sloop van bestaande gebouwen, (eventuele) sanering van de grond en stikstofemissie. Ga voor beide fasen in op de effecten van activiteiten op het terrein zelf én (eventuele) activiteiten daarbuiten.

Omgang huidige locaties activiteiten

De nieuwe KCT-kazerne vervangt de activiteiten van de huidige Engelbrecht van Nassaukazerne (EvN) in Roosendaal, het logistiek centrum in Rucphen en de Koningin Wilhelmina Kazerne (KWK) in Ossendrecht. Het is nog onduidelijk wat er met deze locaties gebeurt na de verplaatsing. Wel is duidelijk dat na de verplaatsing de huidige activiteiten op deze locaties vervallen.

De Commissie adviseert om de effecten van de te vervallen activiteiten globaal in beeld te brengen. Besteed daarbij aandacht aan de verkeersstromen (en indien significant ook de daarmee samenhangende milieueffecten) en de effecten op de directe omgeving als gevolg van activiteiten op de terreinen zelf. Doel van deze analyse is om de effecten van de nieuwe KCT-kazerne ook te kunnen duiden ten opzichte van de effecten van het vervallen van de oude terreinen. Houd rekening met deze effecten (indien significant) bij de beoordeling van de gebruiksfase van de nieuwe KCT-kazerne.

Grensoverschrijdende effecten

Het plangebied ligt vlakbij de Belgische grens. Hierdoor is het Verdrag van Espoo (over grensoverschrijdende milieueffectrapportage) van toepassing. Ga vanwege deze nabijheid in op (mogelijke) grensoverschrijdende effecten en toets deze aan de van toepassing zijnde Belgische/Vlaamse wet- en regelgeving. Denk hierbij vooral aan effecten op natuur en verkeer.

4.3 Verkeer en vervoer

Inzicht in de huidige en de toekomstige situatie

Beschrijf de bereikbaarheid, gebruik van het mobiliteitssysteem en de verkeersveiligheid in de huidige en referentiesituatie. Ga daarbij in op autoverkeer, openbaar vervoer en langzaam verkeer (fiets en lopen). Geef eventuele knelpunten in de huidige en toekomstige situatie aan. Denk daarbij aan het kruisen van verschillende verkeersstromen zoals gemotoriseerd verkeer met kwetsbare verkeersdeelnemers of onoverzichtelijke of onveilige situaties op piekmomenten.

Effecten

De in paragraaf 4.2 van dit advies genoemde specifieke activiteiten zijn ook in het kader van verkeer en vervoer relevant. Onderbouw op basis van de activiteiten op de KCT-kazerne de te verwachten aantallen verplaatsingen en daarmee samenhangende verkeers- en vervoersstromen (in verband met de bestemmingen en herkomsten).

Relevant hierbij zijn:

- momenten op de dag/de week/periode van het jaar (in relatie met het reisgedrag van burger- en militair personeel);
- piekmomenten (met bijvoorbeeld veel bezoekers bij evenementen zoals startende missies of de baret-uitreiking);
- te verwachten gebruik van auto, openbaar vervoer en langzaam verkeer.

Informatie die relevant kan zijn is bijvoorbeeld een omschrijving van het transport van en naar oefenlocaties met bepaalde voertuigen. Geef weer waar de toegangspoorten zijn en welke verkeersstromen daar wel of niet gebruik van kunnen maken. Doe dit voor de hoofdtoegangspoort, de tweede (in specifieke situaties vervangende) toegangspoort én de kleinere poorten.

Breng in beeld wat de ruimtebehoefte voor parkeren en stallen is, zoals voor personenauto's, fietsen, defensiematerieel en overig materieel. Maak inzichtelijk welk deel van de parkeerbehoefte op het terrein zelf zal plaatsvinden en welk deel eventueel erbuiten en waar dat zal zijn.

Voor de bepaling van mobiliteitseffecten wordt vaak gebruik gemaakt van een verkeersmodel. De daarbinnen veel gebruikte werkwijzen voor bepaling van het aantal verplaatsingen en de verdeling daarvan over de regio (en tijdstip- en vervoerwijzekeuze) zijn echter in dit geval minder geschikt omdat ze niet goed aansluiten bij de mobiliteitskenmerken van een kazerne. Onderbouw daarom de manier waarop de KCT-kazerne gerelateerde mobiliteit wordt bepaald. Overweeg de 'handmatig' bepaalde verplaatsingen exogeen aan het verkeersmodel toe te voegen. Zo worden ze dan gecombineerd met de andere (autonome) ontwikkelingen die meegenomen zijn in de prognoses.

Beschrijf de effecten van de KCT-kazerne op het gebruik van het omliggende wegennet en op het kazerneterrein. Geef aan of er knelpunten optreden of wijzigen door de realisatie van de KCT-kazerne. Ga hierbij in op verkeersdoorstroming en verkeersveiligheid en voor zover relevant het gebruik van het openbaar vervoer en langzaam verkeer. Voor verkeersveiligheid zijn kwetsbare verkeersdeelnemers een aandachtspunt. Onderzoek welke mitigerende maatregelen eventuele knelpunten kunnen oplossen of verminderen.

Besteed voor bereikbaarheid/doorstroming aandacht aan de I/C-verhoudingen⁶ en de afwikkelingskwaliteit op kruispunten/rotondes. Geef ook aandacht aan de wijze waarop de bereikbaarheid en ontsluiting van de KCT-kazerne kan worden gegarandeerd in geval van calamiteiten.

Gebruik de informatie over de toekomstige verkeersstromen ook om de invloed op de leefomgeving in beeld te brengen (zie ook paragraaf 4.4, 4,6 en 4,7 van dit advies).

---

⁶ De I/C-verhouding is de intensiteit gedeeld door de capaciteit. Deze verhouding wordt gebruikt om te meten hoe druk het is op de weg.

4.4 Natuur

Maak een globale ecologische analyse van het studiegebied: geef een algemeen beeld van de natuurwaarden, de verschillende habitattypen/biotopen, de aanwezige soortgroepen en hun onderlinge relaties in het studiegebied. Geef vervolgens aan voor welke dieren en planten aanzienlijke gevolgen vanwege het voornemen en de varianten te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. Het gaat om zowel negatieve als positieve effecten. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

Beschermde natuurgebieden

Het plangebied ligt vlakbij meerdere Natura 2000-gebieden, zoals de Brabantse Wal en de Belgische Kalmhoutse Heide. Het plangebied maakt deel uit van het Natuurnetwerk Brabant (NNB) en valt daarmee onder de betreffende beschermingsregimes. In de omgevingsvisie van Roosendaal wordt het plangebied aangemerkt als 'uitbreiden natuurterrein rondom NNB'. Geef in het MER aan wat de betekenis is van deze aanduiding in de omgevingsvisie en wat de consequenties zijn voor dit voornemen.

Beschrijf de mogelijke invloed van de varianten op de beschermde natuurgebieden en overig provinciaal beschermde gebieden. Dit houdt in dat duidelijk moet zijn welke natuurwaarden aanwezig zijn en welke doelen nagestreefd worden voor deze natuurgebieden onder de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens moet duidelijk zijn in hoeverre de realisatie van de KCT-kazerne gevolgen heeft voor de natuur, en of mitigerende maatregelen nodig en mogelijk zijn.

Maak onderscheid tussen de verschillende gebieden, geef hiervan de status aan én geef deze gebieden aan op kaart. Ook als het project niet in of direct naast een beschermd gebied ligt, kan het gevolgen hebben voor een beschermd gebied (via zogenoemde 'externe werking'). Deze moeten in het MER worden beschreven. Ga – indien relevant – in op mitigerende maatregelen.

Stikstof

In de NRD staat dat de stikstofdepositie als gevolg van het voornemen wordt berekend met AERIUS-berekeningen. Dit moet gebeuren voor zowel de aanlegfase als voor de gebruiksfase. Ga na of het project leidt tot (tijdelijke) extra stikstofdeposities en in welke mate deze de beschermde natuur beïnvloeden. Houd daarbij rekening met veranderingen die buiten het terrein zelf kunnen optreden en daardoor invloed kunnen hebben op Natura 2000-gebieden en NNB-gebieden. Bijvoorbeeld doordat het project leidt tot een toename van (bouw)verkeer op omliggende wegen. De Commissie merkt verder op dat er verschillende beoordelingskaders zijn voor stikstofdepositie in Nederland en België. Ga hier zo nodig nader op in. Ga ook in op de mogelijkheden om emissies van stikstof te beperken of te voorkomen, zowel in de aanleg- als de gebruiksfase.

Beschermde soorten en Rode Lijst-soorten

Beschrijf welke soorten planten en dieren, inclusief in ieder geval de wettelijke beschermde en Rode Lijst-soorten, te verwachten zijn in het studiegebied, waar zij voorkomen en hoe ze wettelijk beschermd zijn. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de reikwijdte van de effecten. Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze soorten en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren

van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef aan of en in hoeverre de staat van instandhouding van de betreffende soort verslechtert. Beschrijf mogelijke en/of nodige mitigerende en/of compenserende maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te verminderen. Maak zo aannemelijk dat het project uitvoerbaar is binnen de kaders van de natuurwetgeving.

Passende beoordeling

In de NRD staat dat een Passende beoordeling naar verwachting noodzakelijk is. Negatieve effecten op Natura 2000-gebieden of soorten zijn namelijk niet uit te sluiten. In een Passende beoordeling moet worden aangetoond dat de natuurlijke kenmerken van de gebieden niet worden aangetast. Een Passende beoordeling is ook verplicht wanneer gebruik gemaakt wordt van interne saldering. Mocht gebruik worden gemaakt van saldering, werk dan een additionaliteitstoets⁷ uit. De Commissie adviseert om de Passende beoordeling als bijlage op te nemen in het MER, zodat alle milieu-informatie bij elkaar staat. Is aantasting niet uitgesloten, dan is het doorlopen van een ADC-toets noodzakelijk⁸. Geef hiervan indien relevant een aanzet in het MER, zodat de uitvoerbaarheid van het project aannemelijk wordt.

4.5 Landschap en cultureel erfgoed

Landschap en ruimtelijke kwaliteit

Gebruik bestaande onderzoeken en beleidsdocumenten om in het MER systematisch de aanwezige landschappelijke waarden en kernkwaliteiten te beschrijven. Maak duidelijk welke waarden door het project worden beïnvloed. Beschrijf ook hoe het plangebied op dit moment door gebruikers (zoals agrariërs, omwonenden en toeristen) wordt beleefd en hoe deze beleving verandert door het project.

Gebruik hiervoor visualisaties vanuit verschillende standpunten rondom het plangebied van de (groen-blauwe) afscherming van het gebied. Maak daarmee inzichtelijk wat de beoogde bouwhoogte en -locaties betekenen voor de beleving van het landschap. Benoem de positieve en de negatieve effecten afzonderlijk zodat dit onderscheid duidelijk is.

Geef in het MER aan hoe de inrichtingsvarianten de ruimtelijke kwaliteit beïnvloeden. Ga daarbij specifiek in op de genoemde milieuthema's van de inrichtingsvariant Omgevingskwaliteit (zie paragraaf 3.2 van dit advies). Ga ook in op de dooradering van het landschap met paden voor voetgangers en fietsers.

Cultureel erfgoed

Het plangebied heeft een rijke cultuurhistorische geschiedenis met de heideontginning van de Heiblokken in de jaren '30 en de Eldersche Turfvaart. Geef een overzicht van het cultureel erfgoed in het plangebied. Ga hierbij in op gebouwde en aangelegde monumenten, cultuurlandschappen en archeologische waarden. Geef op kaart aan welke gebouwen als erfgoed aangemerkt worden of anderszins een waardevolle status hebben. Laat zien in welke mate hergebruik of transformatie van deze gebouwen mogelijk is.

---

⁷ In een additionaliteitstoets moet worden aangetoond dat de in de saldering gebruikte stikstofruimte niet nodig is voor het terugdringen van de overbelasting van Natura 2000-gebieden met stikstof.

⁸ De ADC-toets bestaat op grond van artikel 8.74b, tweede lid, Besluit kwaliteit leefomgeving uit de volgende vragen: A: zijn er geen alternatieve oplossingen? D: dient de activiteit een dwingende reden van groot openbaar belang? C: worden de nodige compenserende maatregelen getroffen om de algehele samenhang van Natura 2000 te bewaren?

De Commissie adviseert om bij het bepalen van de effecten van de nieuwe ontwikkelingen niet alleen naar de fysieke erfgoedwaarden te kijken, maar ook de bredere omgeving waarin deze waarden zich bevinden. Besteed aandacht aan de randvoorwaarden die worden gesteld aan de nieuwbouw in dit gebied. Ga ook in op eventuele meekoppelkansen om de waarden te versterken, zoals de (beleving van de) turfvaart en de Kleine Aa.

Archeologische waarden

In de NRD staat dat het plangebied deels in een gebied ligt met archeologische waarde. Geef in het MER de archeologische waarden (monumenten en verwachtingen) op kaart aan. Beschrijf welk onderzoek ten grondslag heeft gelegen aan deze kaart. Gebruik hiervoor zo veel mogelijk primaire bronnen van informatie, zoals gemeentelijke archeologische verwachtingskaarten. Mogelijk is sprake van een hoge archeologische verwachtingswaarde. Voer dan inventariserend veldonderzoek uit om te bepalen of archeologische resten aanwezig zijn in het plangebied. Beschrijf het proces voor wanneer er daadwerkelijk iets wordt gevonden.

4.6 Leefomgeving en gezondheid

Op de KCT-kazerne wordt in de toekomst gewerkt én gewoond. Dat betekent dat de effectbeoordeling zowel in moet gaan op de gevolgen voor de omgeving van het terrein, als voor de leefomgeving en gezondheid op het terrein zelf. Naast gezondheidsbescherming is ook gezondheidsbevordering relevant. Werk het criterium woonkwaliteit daarom verder uit zodat duidelijk is welke aspecten een rol spelen bij het bepalen van de woonkwaliteit en hoe dit meeweegt bij het toekennen van een score.

Geluid

Beschrijf de geluidbronnen en hun emissies. Doe dit in ieder geval voor verkeer op de provinciale wegen, transportbewegingen op het terrein zelf, activiteiten die onder de noemer 'industrialawaai' vallen en schietgeluid. Ga ook in op bijzondere (niet vaak voorkomende) activiteiten, zoals oefeningen met helikopters en drones en evenementen. Geef kwantitatief en op kaart weer hoe hoog de geluidbelasting is door de verschillende bronnen en cumulatief op het kazerneterrein zelf en daarbuiten, ook op de verschillende bouwhoogten. Gebruik voor de cumulatie van geluid artikel 3.25 van de Omgevingsverordening.

Geef op kaart de gecumuleerde geluidbelasting en de toe- en afname daarvan aan op de gevel van bestaande woningen in (de omgeving van het) plangebied. Geef voor deze woningen het aantal te verwachten ernstig gehinderden en ernstig slaapverstoorden en de verandering daarin. Toets de geluidbelastingen aan de standaard- en grenswaarden, de WHO-advieswaarden⁹ en de doelen uit gemeentelijk en provinciaal beleid.

Luchtkwaliteit

Beschrijf de bronnen die relevant zijn voor emissies naar de lucht en laat zien wat dit betekent voor de concentraties van fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en stikstofdioxide, ook onder de grenswaarden. Presenteer de resultaten in contourenkaarten van maximaal 1 µg/m³ en geef

---

⁹ WHO staat voor Wereldgezondheidsorganisatie. Voor de WHO-advieswaarden, zie de [website van het RIVM](#).

aan of er sprake is van woningen, woonverblijven of andere gevoelige bestemmingen die binnen de verschillende contouren komen te liggen.

Geef voor bestaande woningen aan of deze te maken krijgen met een andere (lagere of hogere) concentratie luchtverontreiniging in stappen van $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Beoordeel de bijdrage aan de achtergrondconcentratie en toets de concentratie aan de grenswaarden en de WHO-advieswaarden.

Omgevingsveiligheid

De NRD geeft aan dat de invloed op de risicocontouren wordt onderzocht, onder andere door middel van plaatsgebonden risico's en groepsrisico's. Laat daarbij zien welke kwetsbare objecten of risicovolle inrichtingen in de omgeving aanwezig zijn.

Ga bij de effectbeoordeling niet alleen uit van permanente / vaste locaties die relevant zijn voor de risicocontouren, maar ook voor tijdelijke situaties, zoals oefeningen of (de voorbereiding op) transport.

4.7 Klimaat en duurzaamheid

Defensie heeft ambities op het gebied van klimaat en duurzaamheid. Geef aan welke randvoorwaarden het nationale, provinciale, gemeentelijke en sectorale beleid voor klimaatmitigatie en -adaptatie, energie en circulariteit stelt aan het voornemen. Verwijs hierbij naar de relevante beleidsnota's, convenanten en instrumenten.

Klimaatmitigatie

De Commissie adviseert om het beoordelingskader aan te vullen met het aspect CO₂-uitstoot. Breng de belangrijkste bronnen van broeikasgasuitstoot globaal in kaart, zowel in de aanleg- als gebruiksfase. Bepaal de CO₂-uitstoot door mobiliteit. Onderzoek de effecten van energiegebruik in de gebouwde omgeving in relatie tot CO₂-uitstoot. Ga in op de effecten van mobiliteitsvarianten, energiebronnen en energiegebruik. Kijk in dit onderdeel, waar mogelijk, ook naar emissies die aan materiaalgebruik gebonden zijn.

Klimaatadaptatie

Geef aan welke maatregelen worden ondernomen voor klimaatadaptatie, zoals voor waterkwantiteit en -kwaliteit. Gebruik daarvoor de informatie uit de klimaatstresstesten over wateroverlast, hitte, droogte en overstroming. Benut daarnaast de actuele informatie uit de KNMI-klimaatscenario's. Ga ook in op de mate waarin regenwater wordt vertraagd, afgevoerd, verzameld en/of hergebruikt. Dit geldt ook voor de verhouding 'verhard versus groen'. Beschrijf deze aspecten en beoordeel deze waar mogelijk kwantitatief. Laat zien hoe de afvoer van hemelwater gaat plaatsvinden. Geef aan hoe daarbij rekening wordt gehouden met piekbuien.

Dakoppervlak kan op verschillende manieren duurzaam ingezet worden. Groene daken houden water langer vast en zorgen voor verkoeling. Zonnepanelen wekken duurzame energie op. Laat zien in hoeverre sprake is van een dubbelfunctie voor daken (klimaat, verblijf, energie, groen) en wat dat betekent voor de klimaatadaptatie en de energietransitie.

Energie- en warmtelevering

In de NRD staat dat voor het onderwerp energie de hoeveelheid opgewekte duurzame energie kwalitatief in beeld wordt gebracht. De Commissie wijst erop dat de energievraag op het terrein ook van belang is. Breng daarom (per variant) de energiebehoefte en de verwachte energieopbrengst in beeld. Onderbouw daarmee in hoeverre de KCT-kazerne energieneutraal wordt. Door de ambitie concreet te maken (in ordegrootte) wordt duidelijk of hieraan voldaan kan worden en welke specifieke maatregelen daarvoor nodig zijn. De Commissie adviseert om ook de mogelijkheden voor WKO¹⁰ te onderzoeken. Neem in het MER een beschouwing op over de risico's voor netcongestie en de eventuele gevolgen daarvan voor de KCT-kazerne en de omgeving.

Circulariteit

De Commissie adviseert om het beoordelingscriterium klimaat en duurzaamheid aan te vullen met het aspect circulariteit. Geef aan welke maatregelen, regels en/of acties worden ondernomen om te komen tot het behalen van de circulariteitsambities. Bespreek hoe dit past in de verschillende voorkeursconcepten voor circulariteit (vaak aangeduid met de R-ladder volgens Cramer). Ga daarbij in op het gebruik van grondstoffen, energie, materialen en afvalstoffen. Beschrijf ook hoe dit gebruik te voorkomen is en welke mogelijkheden er zijn voor hergebruik, recycling of het terugwinnen. Geef aan hoe de voortgang van de circulariteitsopgave wordt gemonitord.

5 Overige onderwerpen

5.1 Samenvatting en leesbaarheid

Samenvatting

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. Dit onderdeel verdient daarom bijzondere aandacht. De samenvatting moet een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER en moet als zelfstandig document leesbaar zijn. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofd- en neven doelen;
- de voorgenomen activiteit en de inrichtingsvarianten daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het realiseren van de KCT-kazerne en de inrichtingsvarianten, en de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de inrichtingsvarianten en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

Leesbaarheid

Vorm en presentatie dragen bij aan een goed leesbaar MER. De vergelijking van de inrichtingsvarianten verdient bijzondere aandacht. Gebruik daarbij tabellen, figuren en kaarten. Zorg voor:

- een compact MER met achtergrondgegevens in een bijlage;

---

¹⁰ WKO staat voor 'warmte-koudeopslag'. Dit is een methode waarbij warmte en koude via een warmtewisselaar worden opgeslagen in de bodem.

- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst;
- actueel, goed leesbaar kaartmateriaal, met duidelijke legenda.

5.2 Monitoring en evaluatie

De Commissie adviseert om het beoordelingskader van het MER te gebruiken voor het opzetten van een monitorings- en evaluatieprogramma. Gebruik dit om de langjarige ontwikkeling te monitoren, te toetsen aan de ambities en doelen en de milieueffecten te volgen. Ga hierbij in op aspecten die voor de directe omgeving van belang zijn, zoals geluid en verkeershinder.

Geef aan wat de frequentie van monitoring en evaluatie is en wie verantwoordelijk is. Geef ook aan welke maatregelen er achter de hand zijn wanneer niet aan (de ondergrenzen van) de opgestelde ambities en doelen kan worden voldaan. Beschrijf wat de milieueffecten zijn van deze extra maatregelen. De Commissie geeft in overweging om het monitoringsplan zo veel als mogelijk aan te laten sluiten op eerder gemaakte monitorings- en evaluatieplannen, zoals vanuit de Omgevingsvisie Roosendaal.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ing. Eugène de Beer
ir. Annemie Burger (voorzitter)
ing. Jan van der Grift
ir. Henk Otte
dr. Patrick Patiwaal (secretaris)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Projectbesluit.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn. Uit [Bijlage V van het Omgevingsbesluit](#) onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om het project J11 “stedelijk ontwikkelingsproject” en J12 “landinrichtingsproject”. Daarom wordt project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Minister van Defensie.

Initiatiefnemer besluit

Minister van Defensie.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3962](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiemer.nl
w commissiemer.nl

